Wychodzi raz w tygodniu. *Porto opłacone ryczałtem*

ROK XVIII. Kraków, dnia 19 października 1935. Nr. 38.

PRZEGLĄD KUPIECKI

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ KUPIECKICH MAŁOPOLSKI ZACHODNIEJ

Reklama jest dźwignią handlu!

Lista biegłych dla spraw podatkowych

(art. 69—73 ordynacji podatkowej)

Uwaga Redakcji! Przystępujemy do ogłoszenia listy biegłych, przedłożonej — po myśli § 3. art. 76. o. p. krak. Izbie Skarbowej przez krak. Izbę Przemysłowo-Handlową. Po wyczerpaniu listy biegłych dla m. Krakowa, ogłosimy dalszą część, tyczącą się miast prowincjonalnych okręgu **krakowskiej** Izby Skarbowej.

Ajencje handlowe:

Czesław Czarnecki Kraków Bracka 17
Mieczysław Fryling „ Dunajewskiego 8
Zygmunt Gottlieb „ Św. Krzyża 7
Bolesław Kamiński „ Św. Jana 11
Józef Süsser „ Dietla 97

Antyki:

Abraham Stieglitz Kraków Rynek gł. 24

Antykwarnie:

Dr. Aleksander Słapa Kraków Rynek gł. (f-a Gebethner)
Dr. Szaja Seiden „ Św. Tomasza 20
Dr. M. Wetstein „ Szpitalna

Aparaty naukowe, chirurgiczne, chemiczne, fizyczne, medyczne:

Inż. Jakób Buchner Kraków Czysta 5
Ludwik Knapiński „ Mikołajska 7
Michał Maruńczak „ Sławkowska 10
Leon Isenberg „ Św. Marka 18

Apteki i składy apteczne:

Bolesław Jawornicki Kraków Długa 46
Tadeusz Koperski „ Karmelicka 9
Tadeusz Oświecimski „ Grodzka 24
Mgr. N. Salpeter „ Krakowska (Apteka Ehrlicha)

Asekuracje:

Herman Stiel, Dyr. Tow. „Feniks“ Kraków Basztowa 15
Karol Witkowski, Dyr. „Florjanki“ Kraków Basztowa 8

Automobile: (sprzedaż, części składowe, garaże):

Dominik Kowalski Kraków Pl. Na Groblach 4
Dr. Bolesław Macudziński „ Zwierzyniecka (f-a „Meta“
Juljusz Riss „ Pl. Szczepański 8

Banki:

Jan Bortnik, Dyr. Banku Hipot. Kraków Rynek gł. 21
Artur Wohl „ Św. Gertrudy 11

Kantory wymiany:

Hugo Ripper Kraków Rynek gł. 17
Józef Tomaszewski „ Grodzka 26
Elkan Rosenzweig „ Św. Gertrudy 11 (f-a Holzer)

Bielizna, pościel:

Roman Kowalski Kraków Wiślna 8
Marja Kulinowska „ Sławkowska 13
Samuel Goldschmiedt „ Stradom 13
Jan Sołtys „ Rynek gł. 26
Izak Wikler „ Stradom 9

Biura buchalteryjno-rewizyjne:

Edward Pompa Kraków Florjańska 26
Wiktor Stande „ Pijarska 5
Józef Propper „ Karmelicka 3
Samuel Gryszpan „ Sebastjana 26
Tadeusz Studnicki „ Florjańska 26

Biura ogłoszeń i reklam:

Feiwel Statter Kraków Florjańska 55
N. Kozłowski „ Rynek gł. („Polska Reklama“)

Biżuterja sztuczna:

Robert Ponec Kraków Sukiennice
Wilhelm Gottlieb „ Rynek gł. 32

Bławatnie:

Witold Truszkowski Kraków Sukiennice
Leopld Jasiński „ Rynek gł. 44
Henryk Schenker „ „ „ 14
Juda Dresner „ Stradom 10

Broń:

Henryk Ratyński, udz. Sp. R. Gliniecki) Kraków Szewska 2
Józef Splichal „ Sławkowska 16

Budowlane materjały:

Dr. Reiner Alfred (f-a „Godzicki“) Kraków Dietla 28
Izak Amster „ Szlak 20

Budowniczowie:

Zbigniew Odrzywolski Kraków Karmelicka 35
Kazimierz Brzeziński „ Filarecka 10
Juljan Eintracht „ Wybickiego 9
Inż. Alfred Kramarski „ Św. Bronisławy 11
Inż. Eugenjusz Ronka „ Pl. Szczepański 5
Zygmunt Grünberg „ Bonerowska 4
Jan Burzyński „ Krowoderska 69
Janusz Zarzecki „ Starowiślna 17

Bydło rogate, masarstwo, sprzedaż wędlin:

Walerjan Brachel Kraków Florjańska 51
Marcin Kusionowicz „ Pl. Marjacki 2
Marek Kühnreich „ Krakowska 5

Cegielnie:

Bertold Weinsberg Kraków Karmelicka 9
Ignacy Ehrenpreis „ Dunajewskiego 6
Inż. Stanisław Syska „ Basztowa 17
Zygmunt Bieżeński „ Bonarka
Zygmunt Kubaty „ Felicjanek 4

Ceramiczne wyroby:

Arnold Ehrenpreis Kraków Szpitalna 38
Zygmunt Ingber, prok. Zakł. Ceram. „ Bonarka
Stanisław Burtan „ Basztowa 17

Ceraty:

M. Halpern Kraków Poselska 18
A. Nussbaum „ Dietla 47

Cukier: (ajencje Banku Cukrownictwa)

Leopold Fromowicz Kraków Dietla 64
Dawid Herzig Kraków Krakusa 20
Antoni Szarski „ Rynek gł. 6
Samuel Bincer „ Radziwiłłowska 15

Cukiernicze sklepy:

Kazimierz Danek Kraków Karmelicka 13
Jan Noworolski „ Sukiennice
Dr. Alfred Schenker „ Morawskiego 4
Stanisław Lück „ Piłsudskiego 20
Zygmunt Atlas „ Zwierzyniecka
Leopold Fromowicz „ Dietla 64

Dewocjonalja i art. sztuki kościelnej:

Kazimiera Stocka-Sosnowska (wł. fy Kopaczyński) Kraków Bracka 2
Józef Cebulski „ Karmelicka
Alfred Machnicki „ Mikołajska 8
Stanisław Rąb „ Sławkowska 6

PRZEGLĄD KUPIECKI

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ KUPIECKICH MAŁOPOLSKI ZACHODNIEJ.

Rok XVIII. **Kraków, dnia 19 października 1935** **Nr. 38.**

Cena abonamentu:

Abonament kwartalny	4 zł
„ półroczny	8 zł
„ roczny	16 zł

Prenumeratę i ogłoszenia przyjmują wszystkie biura dzienników i ogłoszeń

Godziny urzędowe Redakcji od 6 do 7 wiecz. Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Redakcja i administr. **Kraków, Grodzka 43.** Telefon Nr. 132-67

Konto P. K. O. Nr. 400.342.

Ogłoszenia:

Wiersz milim. 1 szp. na okładce	40 groszy
Wiersz milim. 1 szp. na I str. okładki	60 groszy
Wiersz milim. 1 szp. w tekście	60 groszy

Cała strona okładki Zł 200 Pół strony okładki Zł 100 Ćwierć strony Zł 50 Ósma strony Zł 25

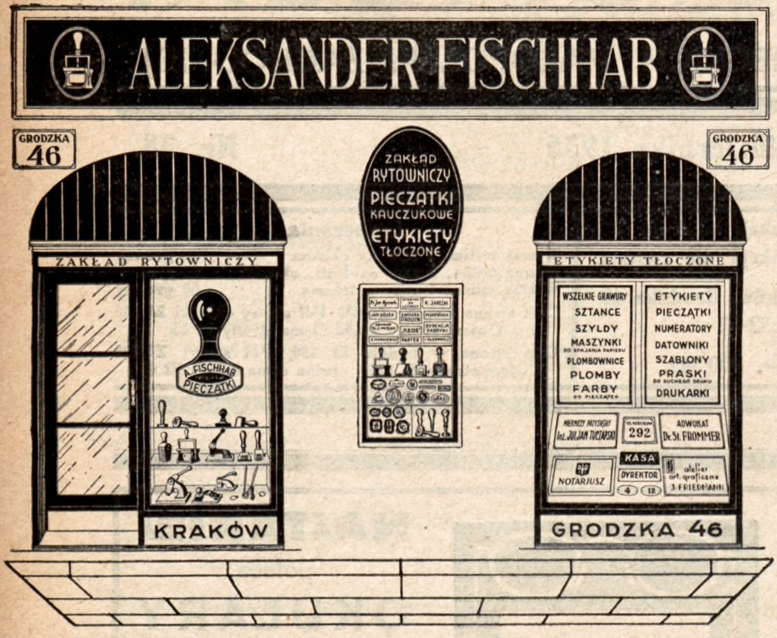
Cała strona w tekście Zł 450, Pół strony Zł 230 Ćwierć strony Zł 120 Jedna ósma strony Zł 60

Echa tygodnia.

Oczekiwana od dłuższego czasu zmiana gabinetu stała się faktem dokonanym. Rekonstrukcja rządu ma, jak to przewidywano, charakter czysto gospodarczy. Ustąpili: Minister skarbu prof. Władysław Zawadzki, Minister Przemysłu i Handlu p. Henryk Floyar Rajchman i Minister Opieki Społecznej p. Paciorkowski. W miejsce ustępujących weszli: p. Inż. Eugenjusz Kwiatkowski, na stanowisko wicepremjera gospodarczego i Ministra Skarbu, p. Dr. Roman Górecki na stanowisko Ministra Przemysłu i Handlu i p. Jaszczołt na stanowisko Ministra Opieki Społecznej. Dalszemi zmianami chwilowo się nie zajmiemy, ponieważ interesują nas tylko ministrowie resortów gospodarczych.

Przedewszystkiem wypada nam poświęcić kilka słów w ocenie działalności ustępujących ministrów. Jesteśmy w tem przykrem położeniu, że o żadnym z nich nie możemy pisać z uczuciem wdzięczności. Ustąpienie tych ministrów powitało społeczeństwo z niekłamanem zadowoleniem. Minister Paciorkowski nie dopuszczał do żadnej rozsądnej reformy ubezpieczeń społecznych. Gdy pod naciskiem żądań całego załamującego się życia gospodarczego i przedstawicieli pracowników podjęto przed niespełna 2 ma laty w Ministerstwie Opieki Społecznej pracę nad przystosowaniem ubezpieczeń społecznych do wymogów życia, sądziliśmy, że doczekamy się wreszcie zaspokojenia choćby minimalnych żądań gospodarczych. Aliści z laboratorjum p. Wiceministra Jastrzębskiego wyszedł pod postacią ustawy „scaleniowej“ taki dziwoląg, wprowadzający chaos i bałagan w życie gospodarcze, że poprzedni, uznany wszak za nieznośny stan, wydawał się poprostu rajem. Nowy Minister Opieki Społecznej p. Jaszczołt ma za zadanie przeprowadzić gruntowną i radykalną rewizję całego ustawodawstwa ubezpieczeniowego. Pan Minister Jaszczołt zna przytem doskonale fatalny wpływ jaki wywierają przerosty naszej gospodarki ubezpieczeniowej

na życie gospodarcze kraju, a będąc przez długi czas wojewodą łódzkim miał dość czasu i sposobności przypatrzeć się praktyce działania ustaw ubezpieczeniowych. Należy zatem mieć nadzieję, że p. Minister Jaszczołt pierwsze swe prace na swem nowem stanowisku poświęci realizacji tak dawnej już zapowiedzi gruntownej reformy ubezpieczeń społecznych.

Ze szczególnem zadowoleniem wita społeczeństwo, specjalnie zaś handel, zmianę na stanowisku Ministra Przemysłu i Handlu. Pan Dr. Roman Górecki, dotychczasowy Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego nie dał nam wprawdzie dotąd wystarczającej sposobności do poznania jego stosunku do najważniejszych zagadnień gospodarczych kraju, w szczególności zaś do handlu, atoli trudno sobie wyobrazić, aby p. Dr. Górecki mógł stosować tę samą linję postępowania wobec handlu, co Minister p. Floyar Rajchman. Niewątpliwie od czasu odzyskania naszej państwowości nie miała Polska Ministra Przemysłu i Handlu, któryby z tak nieukrywaną wrogością odnosił się do spraw handlu jak to czynił p. Rajchman. Pamiętne jest zwłaszcza jego słynne przemówienie, wygłoszone nazajutrz po zawarciu traktatu handlowego z wielkim narodem kupców, z Anglją, w któremto przemówieniu rzucił p. Floyar Rajchman z trybuny Senatu Rzeczypospolitej w świat straszliwe oskarżenie przeciw kupiectwu polskiemu, nazywając je „czarną magją“, czyli czemś w rodzaju bandy złodziejów. Ile goryczy wsączyły wówczas w serca kupców te słowa Ministra, którego zadaniem jest opiekować się handlem i bronić go przed napaściami ze strony innych ministrów - o tem wszyscy pamiętają.

Dużo rozczarowania przyniosła również działalność p. Ministra Skarbu prof. Zawadzkiego. P. prof. Zawadzki objął urzędowanie po okresie pracy kilku ministrów niefachowych, nie posiadających ani teoretycznego ani praktycznego kontaktu z zagadnieniami gospodarczemi i skarbowemi. Był to okres ciężkich zmagań Rządu o uchwycenie równowagi budżetowej po kilku latach rosnącego deficytu budżetowego. Gdy niefachowi ministrowie skarbu w poszukiwaniu dróg do zrównoważenia deficytu budżetowego wzmagali nacisk na kieszenie podatników, nie dziwiliśmy się temu, choć protestowaliśmy głośno. Ale gdy na tę samą drogę wybujałego fiskalizmu wszedł nie laik, ale chlubnie znany w kraju i zagranicą profesor skarbowości, znakomity teoretyk prof. Zawadzki - zdziwienie było powszechne. Nie byliśmy jedynymi, którzy nie ustawali w przestrzeganiu Ministerstwa Skarbu przed zgubnemi skutkami śrubowania podatków, zgubnemi nietylko dla życia gospodarczego, ale i dla Skarbu Państwa. W sukurs naszym ostrzeżeniom przychodziła w ciągu 3-ch lat urzędowania p. Ministra Zawadzkiego praktyka skarbowa, która dowodziła, że im bardziej wzmagał się nacisk fiskalny, tembardziej rosły deficyty budżetowe i tem silniej pęczniały kolumny zaległości podatkowych. Doszło do tego, że deficyt budżetowy osiągnął rekordową kwotę 1 miljona zł. dziennie, zaś zaległości podatkowe wraz z innemi świadczeniami na cele publiczne osiągnęły kwotę, równającą się dokładnie całemu obiegowi pieniężnemu w Polsce. W ciągu trzechletniej działalności p. Ministra Skarbu Zawadzkiego liczba tytułów podatkowych wzrosła przeszło 2-krotnie, wzmógł się chaos w ustawodawstwie podatkowem, zaś stosunek władz skarbowych do płatników podatkowych doszedł do stanu niebywałego napięcia.

Z tych doświadczeń powinien w pierwszym rzędzie skorzystać nowy Minister Skarbu i Wicepremjer p. Inż. Kwiatkowski. Na stanowisku Ministra Skarbu i w oparciu o tak potężny autorytet, jakim jest p. Prezydent Rzeczypospolitej może p. Minister Kwiatkowski przeprowadzić swe zamierzenia. Z nakreślonego przez Rząd w deklaracji Premjera Kościałkowskiego i p. Kwiatkowskiego programu wiemy tylko ogólnie, że Rząd będzie dążył do osiągnięcia równowagi budżetowej i do utrzymania stałości waluty. W tej chwili są to najważniejsze zagadnienia.

Kwestja utrzymania stałości waluty wiąże się jaknajściślej z problemem uchwycenia równowagi budżetowej. Pisaliśmy już niejednokrotnie, że w warunkach polskich moment utrzymania waluty zależy jedynie i wyłącznie od woli Rządu. Złoty nie jest zależny od spekulacji zagranicznej, ponieważ nie leży on w orbicie międzynarodowych zainteresowań finansowo-walutowych. Również od strony bilansu płatniczego nie grozi złotemu żadne niebezpieczeństwo, ponieważ w ostatnich latach bilans płatniczy kształtuje się względnie pomyślnie dla Polski. Technicznie pozycja złotego jest bardzo silna. Bilans Banku Polskiego wykazuje rezerwy kruszcowe, pokrywające emisję pieniądza w wysokości ponad 45% czyli o 15% więcej, aniżeli wymaga statut Banku Polskiego. Gdyby zaś nawet pokrycie złotego obniżyło się o dalszych kilkanaście procent to i tak Rząd posiada jeszcze środki w kierunku utrzymania stałości waluty. Dowodzi tego choćby przykład Niemiec, które od 2-ch lat trzymają walutę na parytecie przy minimalnych zasobach kruszcowych instytucji emisyjnej, bo wynoszących zaledwie około 2% pokrycia waluty. Tak więc od strony wewnętrznej nie grozi naszej walucie żadne niebezpieczeństwo ataku. Niebezpieczeństwo to grozi jedynie w wypadku utraty zaufania społeczeństwa polskiego do własnej waluty. Dlatego głównem zadaniem Rządu winno być pielęgnowanie tego zaufania. Pielęgnowanie to wyrażać się winno nietylko w ustawicznych deklaracjach na temat niewzruszalności dogmatu stałego kursu waluty, ale i stosowania takiej polityki budżetowej, któraby prowadziła do równowagi skarbowej a zatem i do usunięcia tej jedynej przyczyny nieufności do złotego, jaką jest brak równowagi budżetowej.

Osiągnięcie tej równowagi nie może być przeprowadzone, jak to wykazało smutne doświadczenie taktyki p. prof. Zawadzkiego, na drodze mechanicznego podwyższania podatków i eksploatacji finansowej podatników. Rząd uczyni najlepiej jeśli pozwoli życiu gospodarczemu zaczerpnąć nieco oddechu, rozwinąć inicjatywę i wyzwolić siły, pozostające dotychczas bezczynnie w obawie przed egzekutorem skarbowym, bo tylko wtedy umożliwi gospodarce prywatnej pracę na zasadach rentowności, a zatem umożliwi podniesienie się zdolności płatniczej podatników. Niezależnie od tego musi p. Minister Skarbu starać się o poczynienie daleko idących oszczędności w wydatkach budżetowych, w pierwszym rzędzie zaś o skasowanie szeregu niepotrzebnych dla Państwa i przynoszących szkody obywatelom i skarbowi zadań Państwa, o zmniejszenie czynnika biurokratycznego w życiu gospodarczem, o zmniejszenie etatyzmu, protekcjonizmu, systemu koncesyjnego i reglamentacji. Wszystkie te rzeczy bowiem są ogromnie kosztowne dla Skarbu Państwa i również ogromnie szkodliwe dla życia gospodarczego.

Czy p. Minister Kwiatkowski okaże dostateczną energję w realizacji zadania usunięcia wszystkich tych przeszkód, hamujących drogę powrotowi nowej konjunktury dla kraju? Czy w walce ze swymi kolegami gabinetowymi o dopasowanie wysokości wydatków do poziomu dochodów budżetowych zdoła p. Minister Kwiatkowski wyjść obronną ręką? Czy zdoła on uporać się z falangą biurokratów ministerjalnych, ustawiających się jak parawan między każdego ministra a społeczeństwo i wyżłobić sobie samodzielną drogę do przemysłowca, kupca, rękodzielnika, rolnika, pracownika, - słowem do szarego człowieka?

Oto są pytania, dręczące dziś każdego? Życzymy Rządowi p. Kościałkowskiego, tak gorąco powitanego przez wszystkie, nawet opozycyjne odłamy społeczeństwa, w szczególności zaś życzymy szefowi obecnemu polskiej polityki gospodarczej p. Inż. Kwiatkowskiemu, aby znalazł na te pytania odpowiedzi, zdolne wyprowadzić kraj z nizin nędzy i chaosu gospodarczego.

Czy naprawdę „środki są“?

Na łamach prasy toczy się w dalszym ciągu dyskusja na temat naszego najbliższego programu gospodarczego. Dyskusja ta o tyle jest pożyteczna, że niejednokrotnie prostuje te poglądy, które owładnęły niektóremi kołami a które je obecnie prostują względnie sprowadzają na właściwą drogę Ostatnio n. p. zabrał głos na łamach „Kurjera Porannego“ red. W. Stpiczyński, który w artykule pt.: „Doktryny i rzeczywistość“ po stwierdzeniu, że dyskusja na tematy gospodarcze zdradza tendencje ugrzęźnięcia w doktrynach zauważa:

„Inflacja czy deflacja“ „nakręcać“ konjunkturę czy oczekiwać jej uśmiechu — oto zgrubsza biorąc zespół walczących z sobą terminów i pojęć przez

mało kogo należycie rozumianych a na podstawie przesłanek iracjonalnych uznanych za fetysze przez jednych i za straszaki przez innych. W rezultacie wszyscy się czegoś boją zanim się dogadali czego chcą, a tymczasem ważne jest przedewszystkiem co by, społeczeństwo uświadamiało sobie czego chce i wiedziało co może, pozostawiając wykonanie technikom, a kłopot o terminologje fachową teoretykom ekonomji.

Po długich wywodach niepozbawionych w wielu wypadkach cech słuszności autor stawia jako cel:

„— dźwigać ten naród przez kulturę i celową pracę na wyższy poziom egzystencji i mobilizować jego siły duchowe i materjalne do wielkich wysiłków. Nie trwać a iść naprzód. Nie kalkulować co będzie za lat dziesięć czy sto, a budować drogi, mieszkania szkoły, warsztaty pracy. Historja nie będzie pytać czy czyniliśmy to według zasad deflacji czy inflancji, tylko czy uczyniliśmy: żołnierz, który stanie kiedyś jeśli tak każe los, w ogniu walki nie przeciwstawi nieprzyjacielowi doktryny ekonomicznej tylko ulegnie jeśli go dobrze nie uzbroimy i nie wyposażymy: Polska nie podoła w konkurencji międzynarodowej jeśli mnożyć się będą w niej zastępy analfabetów a ogrom energji narodu obumierać będzie w bezczynności, grożąc wykolejeniem całych pokoleń.

Jeśli mi ktoś powie, że nie mamy dzisiaj na to wszystko pieniędzy — powiem: zgoda. Lecz jeśli zechce utrzymywać, że nie mamy na to środków zaprzeczę. Środki są, tylko woli brakuje.“

Celem dodania bodźca...

Z Rio de Janeiro donoszą, że na mocy rozporządzenia władz brazylijskich spalono 760.000 worków kawy średniej jakości, celem dodania plantatorom bodźca do produkowania kawy przedniej jakości.

Spółki Akcyjne w Polsce
44,2 procent kapitałów zagranicznych.

Według danych sporządzonych przez Główny Urząd Statystyczny, udział kapitałów zagranicznych w kapitałach własnych spółek akcyjnych na koniec roku 1934 wyniósł 1.849 miljonów zł. Ogólnie biorąc procentowo,
kapitał obcy jest właścicielem 44,2 procent kapitałów własnych krajowych spółek akcyjnych.

Największy udział posiada zagranica w przemyśle hutniczym, a mianowicie 545 miljonów zł, następnie w naftowym — 249 milj. zł, chemicznym — 172 milj. zł i w górnictwie — 443 milj. zł. Reszta udziałów przypada na inne przemysły, handel, ubezpieczenie i komunikacje.

Prócz udziału w kapitałach krajowych spółek akcyjnych kapitał zagraniczny bierze udział w życiu gospodarczem Polski, za pośrednictwem oddziałów lub swych ekspozytur mających prawo działalności w Polsce. Kapitały te na koniec roku ubiegłego sięgały sumy około 300 milj. zł. Z sumy tej 211 milj. zł, przypada na kapitały francuskie, 28 milj. zł na kapitały niemieckie i 19 milj. zł na kapitały belgijskie.

Należy zauważyć, że udział kapitału zagranicznego stwierdzony według powyższych danych nie obejmuje tych kapitałów, których obcego pochodzenia nie udało się określić, a w każdym razie wynosi on również kilka procent z czegoby wynikało, że spółki akcyjne w Polsce są zupełnie uzależnione od kapitału zagranicznego.

Podatki i deficytowy eksport
nie pozwalają krzepić się cukrem.

Produkcja i spożycie cukru uległo w Polsce w ostatnich latach bardzo znacznemu zmniejszeniu. W roku 1929/30 produkcja cukru wynosiła 823.000 ton, w r. 1933/34 — 291.000 tonn. Ostatni rok wobec pewnej zniżki cen cukru przyniósł pewną nieznaczną poprawę, gdyż produkcja wynosiła 401.000 tonn, spożycie zaś w ciągu 10-ciu miesięcy 251.000 tonn, tak, że można przypuszczać, że w ciągu całego roku osiągnie kwotę 300.000.

Źródłem spadku spożycia cukru, a pośrednio więc i źródłem spadku produkcji jest wysoka cena cukru. Wynosi ona, jak wiadomo, w hurcie zł. 1,21 za kg., w detalu zaś zł. 1.40. Cena cukru uległa stosunkowo nie wielkiej zniżce, gdyż w stosunku do 1928 r. cena kilograma cukru spadła o 17 groszy. Jest więc o wiele mniejsza, niż cena wszystkich innych artykułów, przedewszystkiem zaś artykułów sprzedawanych przez rolników.

Polska należy do kraju, gdzie cena cukru jest wysoka. Z tych krajów warto wymienić: Niemcy, Francję, Czechosłowację. Natomiast istnieje druga grupa krajów z Anglją i Stanami Zjednoczonemi na czele, gdzie cena cukru jest o wiele niższa. Tak np. w Anglji hurtowa cena cukru wynosi 44,5 gr. za kg., w Stanach Zjednoczonych 50,1 gr. za kg. Są to właśnie kraje, gdzie spożycie cukru jest najwyższe. Wynosi ono bowiem na osobę: w Anglji 47,9 kg., w Stanach Zjednoczonych 47,2 kg. Natomiast spożycie w krajach o wysokiej cenie cukru jest o wiele mniejsze, a mianowicie: we Francji 26,7 kg. na osobę, w Czechosłowacji 26,1, w Niemczech 23,2 kg., w Polsce zaś przeciętnie za lata 1930 33 — 9,8 kg.

Co jest przyczyną wysokich cen cukru? W hurtowej cenie cukru, wynoszącej zł. 121,06 za 100 kg. podatki wynoszą zł. 45.76, w tem podatek spożywczy 43,50, podatek obrotowy 1.73, opłata stemplowa 0,37. Tak więc podatki stanowią około 40 proc. ceny hurtowej cukru; bez ich wydatnego zmniejszenia trudno myśleć o poważnej zniżce cen cukru.

Poważnem obciążeniem cen cukru jest popieranie eksportu cukru. Od każdych 100 kg. cukru, sprzedanego na rynku wewnętrznym, pobiera się opłatę 5,50 zł. na Fundusz Eksportowy. Ponadto jednak sprzedawanie cukru po niezwykle niskich cenach zagranicę, zmusza cukrownie do pobierania wyższej ceny za cukier, sprzedawany na rynku wewnętrznym. Można obliczyć, że dziś eksport 100 kg. cukru, za które otrzymuje się 7 zł. 26 gr. wymaga dopłaty 20 zł.

Ten wielki wysiłek, skierowany na poparcie eksportu, daje bardzo małe rezultaty. Eksport cukru, który w r. 1929/30 wynosił 398.000 tonn, w r. 1933/34 spadł do 84.000 tonn. Jeszcze jaskrawiej wyraża się spadek wartości eksportowanego cukru. W r. 1929/30 wartość eksportowanego cukru wynosiła 167 milj. zł., w roku 1933/34 spadła do 13 milj. zł. W roku zaś bieżącym za pierwsze 9 miesięcy wynosi tylko 6 milj. złotych. Utrzymywanie eksportu cukru następowało bowiem przez coraz to większe obniżanie cen eksportowanego cukru. Wynosiła ona w roku 1928 — 46,9 gr. za kg., obecnie zaś wynosi 7,26 gr. za kg.

Z powyższych cyfr wynika, że bez całkowitej rewizji polityki eksportowej w zakresie naszego cukru, niema również mowy o wydatnem obniżeniu ceny cukru.

Obniżenie ceny cukru jest koniecznością. Przedewszystkiem dlatego, że cukier jest nieodzownym środkiem odżywczym, zwłaszcza dla dzieci. Przy obecnych zaś cenach stał się on artykułem zbytku i spożycie jego ogranicza się coraz bardziej do warstw finansowo-uprzywilejowanych. Nie wykwalifikowany robotnik w mieście, a chłop na wsi nie spożywa niemal wcale cukru. Warto porównać spożycie miejskie ze spożyciem wiejskiem. W mieście na jedną osobę dorosłą spożycie cukru wynosi 25,12 kg., na wsi zaś 4.56 kg., na Polesiu 3 kg.

Ale nietylko ze względn na interes spożywczy konieczne jest obniżenie ceny cukru, wymaga tego również dobrze zrozumiany interes producenta cukru, zwłaszcza zaś producenta buraków cukrowych. Mamy ogromne rezerwy konsumcyjne cukru. Spożycie w innych krajach wielokrotnie przewyższa nasze spożycie. Gdyby się udało podnieść poziom naszego spożycia do poziomu spożycia choćby Francji czy Niemiec, produkcja nasza mogłaby się zwiększyć wielokrotnie. Również uległaby ona znacznemu zwiększeniu, gdyby spożycie na wsi podnieść choćby do tak niskiego poziomu, jakim jest nasze spożycie w mieście.

Kiedy i jak należy płacić zaległości ubezpieczeniowe?

Rozporządzenie ministra opieki społecznej z dnia 12 lipca r. b. o ulgach w spłacie zaległości z tytułu ubezpieczeń społecznych umorzyło, jak wiadomo, 30 proc. zadłużenia wobec b. Kas Chorych, istniejącego w dniu 30 czerwca r. b. i odroczyło spłatę pozostałej części zadłużenia.

Równocześnie, tem samem rozporządzeniem, odroczono do dnia 15-go lutego 1936 r. spłatę zadłużenia wobec dawnych zakładów ubezpieczeniowych, a mianowicie: wobec b. Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, Zakładu Ubezpieczeń od wypadków we Lwowie i Chorzowie, Zakładu Ubezpieczeń od wypadków w rolnictwie i Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, oraz skreślono w połowie narosłe odsetki.

Zastosowanie dalszych ulg rozporządzenie uzależnia od uiszczenia przez dłużników w określonych terminach składek bieżących, t. j. składek ściąganych przez Ubezpieczalnie Społeczne za wszystkie rodzaje

ubezpieczeń, począwszy od dnia 1-go stycznia 1934 r. Dłużnicy, którzy od dnia 1-go października r. b. do dnia 15-go lutego 1936 r. uiszczą całkowite składki bieżące za cały rok 1935, będą korzystać z umorzenia dalszych 20 proc. dawnego zadłużenia wobec b. Kas Chorych i spłata reszty zadłużenia zostanie im odroczona na czas dalszy. Dłużnicy ci będą mogli ponadto uzyskać rozłożenie na trzy lata — licząc od dnia 15-go lutego 1936 r. — spłaty zadłużenia wobec dawnych zakładów ubezpieczeniowych, nie udzielając żadnego zabezpieczenia.

Zadłużenie wobec b. Kas Chorych może być, niezależnie od stopniowych umorzeń, spłacane obecnie w stosunku 1 zł. za 1 zł. 25 gr., lub nawet 1 zł. za 2 zł. Ten ostatni przywilej przysługuje tylko tym dłużnikom, którzy nie zalegają z opłatą bieżących składek.

Ponadto za zgodą właściwej instytucji ubezpieczeniowej zadłużenie zarówno wobec b. Kas Chorych, jak i wobec dawnych zakładów może być spłacane nietylko gotówką, ale również pupilarnemi papierami procentowemi, cesją wierzytelności, odstąpieniem nieruchomości, towarami, zapomocą wykonania robót i w inny sposób.

O obniżenie podatku od lokali handlowych i placów niezabudowanych

Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi przesłała do Ministerstwa Skarbu zebrany przez nią materjał, na podstawie którego ministerstwo przygotowuje projekt noweli do ustawy o podatku od lokali (tekst jednolity ogłoszony w postaci obwieszczenia Ministerstwa Skarbu z dn. 9. VIII. 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 76. poz. 718), przyczem główną intencją noweli ma być ewentualne zwolnienie z podatku mieszkań jedno- i dwu- izbowych i to nietylko zajmowanych przez bezrobotnych, jak postanawia art. 3 punkt. 7 ustawy o podatku od lokali, w jej dotychczasowem brzmieniu.

Jakkolwiek projekty nowelizacyjne Ministerstwa Skarbu znajdują się tymczasem jeszcze w stadjum przygotowawczem, Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi już obecnie uznała za celowe wstępne rozważenie kwestji, czy przygotowywana obecnie nowela nie powinna rozciągnąć się również na odpowiednią zmianę przepisów w przedmiocie zasad opodatkowania lokali, służących jako pomieszczenia handlowe. Uzasadnieniem gospodarczem podobnych zmian mógłby być fakt, że komorne stanowi jedną z najważniejszych pozycyj wydatkowych w zakresie kosztów, obciążających handel detaliczny, wobec czego podatek lokalowy w obecnej swojej formie, t. j. bez jakiejkolwiek degresji, niewątpliwie powiększa rozmiary owych kosztów.

Niezależnie od akcji w przedmiocie znowelizowania ustawy o podatku od lokali, Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi zgłosiła również w połowie bieżącego roku w Ministerstwie Skarbu szereg szczegółowych wniosków **w sprawie zmiany zasad opodatkowania placów niezabudowanych**, podnosząc że jeśli niemożliwe byłoby jeszcze całkowite uchylenie owego podatku to conajmniej byłoby bardzo pożądane zasady jego bardziej dostosować do obecnych warunków gospodarczych. Według uzyskanych informacyj ministerstwo skarbu przygotowuje tekst nowego rozporządzenia wykonawczego, zapowiedzianego zresztą w artykule 212 ordynacji podatkowej.

Wyłączenie z ryczałtu podatkowego może nastąpić jedynie na podstawie konkretnych danych, stwierdzających wzrost obrotów.

Jak wiadomo, przedsiębiorstwa objęte ryczałtowym podatkiem obrotowym, mogą być wyłączone z ryczałtu, jeśli władze skarbowe stwierdzą, iż faktyczne ich obroty przekraczają o 50 procent przeciętne obroty, przyjęte za podstawę zryczałtowanego wymiaru. Dotychczas decyzje, dotyczące wyłączenia z ryczałtu, władze skarbowe opierały na własnych informacjach o wzroście obrotów, co nie zawsze odpowiadało istotnemu stanowi rzeczy i częstokroć spowodowało konflikty z podatnikami.

Obecnie sprawę tę uregulował okólnik min. skarbu, L. D. V. 32584/4 35 z dnia 7-go b. m. rozesłany w tych dniach do wszystkich Izb i urzędów skarbowych, a wyjaśniający, iż wyłączenie z pośród przedsiębiorstw, podlegających zryczałtowanemu podatkowi obrotowemu może nastąpić tylko wówczas, gdy urząd skarbowy posiada konkretne dane, jak informacje, wyciąg z ksiąg dostawców i t. p., stwierdzające, iż faktyczne obroty, osiągnięte w latach 1933 lub 1934 przez przedsiębiorstwo, podlegające zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu od obrotu, przewyższają conajmniej o 50 proc. przeciętne obroty, przyjęte za podstawę wymiaru zryczałtowanego podatku za rok 1935.

Oszacowanie wysokości obrotów, dokonane przez osoby obeznane ze stosunkami gospodarczemi płatników, a nie poparte posiadanemi przez urząd skarbowy konkretnemi danemi, nie może stanowić podstawy do wyłączenia z ryczałtu.

Kronika.

Nowe cło na towary niemieckie od 15 b. m.

Ministerstwo Skarbu wystosowało do wszystkich Dyrekcyj Ceł i Urzędów Celnych okólnik zawiadamiający, iż w dniu 14 października r. b. wygasa polsko-niemieckie porozumienie handlowe z dnia 11 października 1934.

Na mocy tego porozumienia niektóre towary pochodzenia niemieckiego korzystają z konwencyjnych stawek celnych. Ulgowe stawki te mają być

stosowane do towarów niemieckich objętych porozumieniem handlowem, o ile zgłoszone będą do ostatecznej odprawy celnej przed dniem 15 października r. b.

Natomiast wobec wygaśnięcia układu stosować należy począwszy od 5 b. m. do wszystkich towarów pochodzenia niemieckiego ,zgłoszonych do odprawy celnej, stawki automatyczne drugiej kolumny taryfy celnej.

Zmiana taryfy celnej.

W nr. 74 „Dziennika Ustaw“ z d. 10 b. m. ukazało się rozporządzenie ministra skarbu o częściowej zmianie taryfy celnej wywozowej zawartej w rozporządzeniu ministra skarbu z d. 23 października 1934.

Rozporządzenie to przedłuża do d. 31 grudnia r. b. włącznie stawkę celną w wysokości 0 80 zł. od 100 kg. wywożonego drewna olszowego, okrągłego o średnicy 22 cm. i wyżej, wymierzonej w grubszym końcu bez kory i o długości od 1,2 m. wzwyż, za pozwoleniem ministra skarbu.

Pozatem uległy zmianie uwagi do grupy IV. (surowce i odpadki pochodzenia zwierzęcego).

Obowiązek rejestracji umów o naukę w przemyśle w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Krakowie.

Na skutek licznych zapytań Izba przemysłowo-handlowa w Krakowie przypomina raz jeszcze przedsiębiorstwom jej okręgu, które zatrudniają uczniów przemysłowych, o ciążącym na nich obowiązku rejestrowania w Izbie każdej nowozawartej umowy w ciągu 14 dni od jej zawarcia.

Jak wiadomo bowiem — w myśl obowiązujących przepisów — przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe mogą zatrudniać uczniów przemysłowych — wyłącznie na podstawie pisemnej umowy.

Umowa o naukę winna być zawarta najdalej w ciągu 4 tygodni od dnia rozpoczęcia nauki i określać przemysł, w którym ma być uczeń kształcony, czas trwania nauki, wzajemne świadczenia stron (bezpłatne zatrudnianie uczniów, jak również pobieranie wynagrodzenia za naukę jest wzbronione), oraz warunki rozwiązania umowy.

Umowę należy sporządzić w dwu egzemplarzach podpisanych przez strony.

Jeżeli przedsiębiorstwo jest członkiem zrzeszenia przemysłowego, winno ono przesłać odpis umowy do zrzeszenia w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy. Zrzeszenia przemysłowe mogą zobowiązać swych członków do zawierania umów o naukę przed zrzeszeniem.

Najdalej w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy przedsiębiorstwo — w wypadkach zaś określonych w poprzednim ustępie zrzeszenie przemysłowe — winno obydwa jej egzemplarze wraz z jednym (wzgl. dwoma) odpisem przedłożyć Izbie Przemysłowo - Handlowej w Krakowie do zarejestrowania. Po zarejestrowaniu jeden egzemplarz otrzymuje przedsiębiorstwo, drugi zaś uczeń względnie ojciec lub opiekun. Odpis zaś umowy pozostaje w Izbie.

Pracodawca winien zawiadomić Izbę w ciągu 14 dni o każdej zmianie zaszłej w treści umowy.

Dla ułatwienia orjentacji w przepisach o uczniach przemysłowych Izba wydała drukiem formularze umowy o naukę w przemyśle, które są do nabycia w Izbie.

10% czy 15% dodatek do p. podatku przemysłowego?

Ostatnio ukazały się w prasie notatki w sprawie 10%-owego dodatku do p. podatku przemysłowego. Ponieważ notatki te wywołały dezorjentację między płatnikami, którzy przypuszczają że obecnie już nie obowiązuje 15% lecz 10% dodatek, przeto wyjaśniamy następująco:

1) **15%-owy** dodatek, ustanowiony ustawą z 26 III. 1935 (Dz. U. Nr. 22. poz. 127.) w miejsce obowiązującego do dnia 31. marca 1935. dodatku 10%-owego — **nadal obowiązuje.**

2) Niektóre przedsiębiorstwa **przemysłowe** tj. I. — V. kategorji **przemysłowej** opłacały **prócz** tego zasadniczego 10% wzgl. 15% dodatku jeszcze **dalszy** 10% dodatek na podstawie rozp. Prez. Rzpl. z 27. X. 1933. Ponieważ zaś pierwotny okres wyznaczony dla pobierania tego dodatku minął, przeto ostatnio ogłoszone rozp. Rady Ministrów z 28. IX. Dz. U. Nr. 71. poz. 452. przedłuża pobieranie **tego** dodatku do dnia 30 września 1936.

A zatem, przedsiębiorstwa **handlowe** nadal opłacają 15%-owy dodatek.

Wymierzanie należności celnych
od towarów, zalegających w składach celnych

W „Monitorze Polskim“ z dn. 8 b. m. ukazał się okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 30 września b. r. w sprawie wymierzania należności celnych od towarów, zalegających w składach celnych. Okólnik wyjaśnia, że jeśli towary zostały zgłoszone na skład przed 13 marca 1932 roku, to wymierza się i pobiera należności celne według tych stawek taryfowych, jakie obowiązywały w dniu zgłoszenia towarów na skład. Do towarów zgłoszonych na skład od dnia 15 marca 1932 r. a przed 30 października 1934 roku mają zastosowanie przepisy w myśl których towary zalegające w składach celnych, a nie opłacone cłem w ciągu 14 dni po dniu ustalenia przez Urząd Celny wyniku rewizji, opłacają stawki taryfowe obowiązujące w chwili uiszczenia należności celnych. Do

towarów złożonych w składzie celnym od dnia 30 października 1934 roku stosuje się stawki celne, obowiązujące w dniu złożenia zgłoszenia o odprawę celną, jeżeli uiszczenie należności celnych nastąpi w okresie ustalonym w art. 116 prawa celnego, w przeciwnym zaś razie — stawki obowiązujące w chwili uiszczenia tych należności.

Wydawnictwo.

Inż. Jan Brzozowski: „Przedpola“, Kraków 1935 Gebethner i Wolf.

Ostatnio ukazała się z druku publikacja Inż. Brzozowskiego, Prezesa Izby przemysłowo handlowej w Krakowie p. t. „Przedpola“ Zawarte są w niej przemówienia wzgl. artykuły, jakie Inż. Brzozowski wygłosił, względnie napisał w ciągu ostatnich kilku lat.

Rozprawa jest bardzo ciekawa i daje przegląd poglądów Prez. Brzozowskiego na szereg najważniejszych zagadnień gospodarczych Polski i poszczególnych jej rejonów. Widzimy w niej Inż. Brzozowskiego i jako Prezesa Izby przem.-handl. w Krakowie i jako radcę Izby przem.-handl. we Lwowie. Zapoznajemy się z jego mowami w charakterze Prezydenta m. Lwowa, posła na Sejm i przewodniczącego Sejmowej Komisji komunikacyjnej oraz przemysłowca naftowego i wreszcie Komisarza rządowego w Syndykacie naftowym.

„Przedpola“ zawierają obok wstępu i przedmowy 10 artykułów a mianowicie: Mowa programowa Prezesa Izby Przem.-Handl. w Krakowie, Rząd a stosunki gospodarcze, Polityka gospodarcza miast polskich, Na otwarcie Targów Wschodnich, Przemysłowcy naftowi u P. Ministra Kwiatkowskiego, Kapitał obcy i własny, Kartel na rozdrożu, O uregulowanie stosunków w przemyśle naftowym, Polskie Koleje Państwowe, XIII Zjazd polskich inżynierów kolejowych.

Zwyczaje handlowe.

Komisja dla ustalania zwyczajów handlowych Izby Przemysłowo-Handlowej we Lwowie wydała ostatnio następujące orzeczenia.

W dziale ubezpieczeń rzeczowych (cywilnych i fabrycznych) istnieje zwyczaj handlowy, wedle którego ajentowi należy się prowizja od wszystkich umów ubezpieczeniowych, zawartych za jego pośrednictwem w okresie trwania umowy ubezpieczeniowej. Wedle tego zwyczaju należy się mu prowizja również po rozwiązaniu stosunku ajencyjnego z towarzystwem od wszystkich umów, zawartych przez niego w okresie trwania stosunku, a z którego to tytułu zwerbowany przez ajenta dla tego towarzystwa klient płaci składki ubezpieczeniowe.

W br[illegible] wyraźnej odm[illegible]ej umowy przyczyna rozwiązania stosunku ajencyjnego między ajentem a towarzystwem ubezpieczeniowem pozostaje bez wpływu na kwestję wypłaty prowizji ajenta z umów przez niego zawartych nawet w tym wypadku, gdy przyczyną rozwiązania tego stosunku jest czyn kolidujący z przepisami prawa karnego lub gdy ajent zachowuje się nielojalnie wobec towarzystwa ubezpieczeniowego po zaprzestaniu z nim współpracy.

W omawianym dziale ubezpieczeń nie istnieje zwyczaj handlowy, któryby nie zezwalał towarzystwu ubezpieczeniowemu współpracy z innymi ajentami w stosunku do danego klienta, chociażby inna umowa z danym klientem zawarta została przez innego ajenta, pracującego dla tego samego towarzystwa. (21. IX. 1935 L. 9820 II).

Odbiór podkładów kolejowych. W okręgu Izby nie jest znany zwyczaj handlowy, wedle którego przy odbiorze podkładów kolejowych przez Dyrekcję kolejową miałby być obecny tylko subdostawca.

Wedle obowiązujących warunków kolejowych, przy odbiorze podkładów kolejowych winien być obecny dostawca lub upoważniony przezeń zastępca, jednakże nieobecność wymienionych osób nie wstrzymuje odbioru, pozbawia natomiast dostawcę prawa do reklamacyj z tego tytułu (21. IX. L. 10187/I).

W handlu piwem niema zwyczaju handlowego, by browary bonifikowały swoim odbiorcom w rachunku rocznym pewien procent rzeczywistej wartości beczek względnie skrzyń z tytułu ich zużycia lub zniszczenia.

W handlu piwem niema również zwyczaju handlowego, któryby w braku wyraźnej umowy, normował kwestję stłuczonych flaszek w obrocie piwem, a w szczególności kwestję bonifikowania odbiorcy piwa jakiegokolwiek procentu za t. zw. „stłuczkę“ flaszek. Zasadniczo winien odbiorca zwrócić tyle flaszek, ile mu dostarczono.

Niektóre browary jednak kalkulują w praktyce pewien procent stłuczki w cenie piwa flaszkowego, przyczem przy sposobności rocznego rozliczenia, bonifikują odbiorcom pewną ilość flaszek tytułem dozwolonej stłuczki, uzależniając stosunek procentowy od ilości flaszek pobranych przez danego odbiorcę względnie zastępcę. Tego rodzaju praktyka, odnosząca się zarówno do bonifikaty z tytułu zużycia beczek względnie skrzyń, jak i bonifikaty za „stłuczkę“ flaszek, stosowana jest jednak sporadycznie i tylko przez niektóre browary w odniesieniu do stałych odbiorców, wobec czego brak jej kryterjów, które są wymagane dla zaistnienia zwyczaju handlowego (21. IX, 1935. L. 9698 II).

Drogerje: (kosmetyczne)

Stanisław Sierotwiński	Kraków	Sienna 12
Bronisław Piętowski	„	XXII. Rynek 10
Jakób Wilkosz	„	Karmel[illegible] 4
Roman Finder	„	R[illegible]
Piotr Schapsensohn	„	[illegible] 16

Drukarnie:

Dr. Władysław Anczyc[illegible]	Kraków	Zwierzyniecka 2
Roman Ferek	„	Św. Tomasza 35 (Głos Narodu)
Józef Fischer	„	Grodzka 62
Inż. Juljusz Czuj	„	Zagrody 10 (Dębniki)
Benjamin Geizhals	„	Kalwaryjska 18

Drzewa handel:

Izydor Landau	Kraków	Sarego 4
Jan Kwiatkowski	„	Zwierzyniecka 19
Leopold Herczka	„	Al. Słowackiego 1
Inż. Józef Lilienthal	„	Nadwiślańska 10
Leon Schönfeld	„	Grzegórzecka 53
Jan Wróblewski	„	Rynek gł. 31

Wyroby drewniane (skrzynie):

Władysław Ciaputa	Kraków	Grzegórzki, Podgórska 30
Izydor Landau	„	Sarego 4

Elektrotechniczne:

Mieczysław Fryling	Kraków	Dunajewskiego 6
Inż. Bolesław Jurski	„	Jagiellońska 2
Teodor Dembitzer	„	Mikołajska 5
Inż. Ksawery Stankiewicz	„	Wasilewskiego 9

Farby:

Maksymiljan Chyżewski	Kraków	Lubelska 12
M. Günz	„	Bracka
Józef Dziedziniewicz	„	Czarnowiejska
I. P. Weindling	„	Krakowska 22

Fotograficzne art., zakł. reproduk.

Edward Grünhäuser	Kraków	Szewska 2
Jan Voigt	„	Florjańska 47
Józef Katz	„	Szewska 27

Fortepiany:

Władysław Boloński	Kraków	Św. Anny 3
Helena Smolarska	„	Szewska 9

Galanteryjne towary i norymberszczyzna:

Wiesław Szajdakowski	Kraków	Szczepańska 9
Józef Süsser	„	Dietla 97
Józef Góralik	„	Rynek gł. 7
Zbigniew Brzozowski	„	Szewska 4
Leopold Jasiński	„	Rynek gł. 46
Leon Blumenkranz	„	Krakowska 16
Ignacy Nüssenfeld	„	Stradom 27
Mikołaj Majewski	„	Długa 40
Izrael Goldmann	„	Stradom 8
Stanisław Bigosz	„	Karmelicka 12
Leon Nass	„	Grodzka 13

Gospodnio-szynkarskie:

Józef Bogusz	Kraków	Florjańska 17
Tadeusz Wołkowski	„	Sienna 2
Izrael Schwarz	„	Krakowska 29
Zygmunt Cywa	„	Mogilska 9
Ignacy Thorn	„	Krakowska 13

Hotele, pensjonaty:

N. Grużliński, Dyr. „Grand Hotelu“	Kraków	Sławkowska 5
Dr. Jan Łapiński	„	Hotel Europejski, Lubicz 6
Aleksander Rittermann	„	Pijarska 13 (H. Franc.)
J. Struszkiewiczowa	„	Pierackiego 17 (pensj. „Lubin“)

Jedwabne towary:

Roman Spira	Kraków	Grodzka 4
Henryk Schenker	„	Rynek gł. 14
Grosswirth Gerson	„	Dietla 51
Sternberg Jakób	„	Sienna 3
Witold Truszkowski	„	Sukiennice

Marja Sobolewska	Kraków	Grodzka 3
Leopold Jasiński	„	Rynek gł. 46

Wyroby srebrne, złote, platerowane i biżuterja:

Józef Cyankiewicz	Kraków	Sławkowska 1
Edward Czaplicki	„	Sukiennice 6
Izak Halpern	„	Grodzka 58
Emil Goldwasser	„	Grodzka 25

Kapelusze sprzedaż:

Antoni Jarosz	Kraków	Sławkowska 24
Stanisława Rausch	„	Szewska 25
Aron Maj	„	Dietla 51
T. Teitelbaum	„	Sarego 1
Zbigniew Brzozowski	„	Szewska 4

Kawiarnie i mleczarnie:

Stanisław Vogel	Kraków	Św. Jana 2 (Kaw. „Feniks“)
Tadeusz Wołkowski	„	Sienna 2
Kazimierz Danek	„	Karmelicka 13
Gustaw Kremler	„	Grodzka 43
Jan Noworolski	„	Sukiennice

Kolonjalno-spożywcze:

Maurycy Allerhand	Kraków	Pl. Szczepański 2
Grzegorz Bień	„	Długa 6
Juljan Bobrowski	„	Łobzowska 6
Marjan Jadowski	„	Podgórze, Kalwaryjska 8
Bolesław Kamiński	„	Św. Jana 11
Leopold Dr. Macharski	„	Rynek gł 34
Leopold Fromowicz	„	Dietla 64
Józef Fischer	„	Rynek gł. 46 (f-a Jawornicki)
Ferdynand Weindling	„	Dietla 42
Ignacy Eisland	„	Bożego Ciała 12

Konfekcja męsko-damska:

Zbigniew Brzozowski	Kraków	Szewska 4
Abraham Beck	„	Krakowska 1
Leopold Jasiński	„	Rynek gł. 46
Dawid Birnbaum	„	Florjańska („Gentleman“)

Konfekcja dziecinna:

Gustaw Talarek	Kraków	Rynek gł. 46
Adolf Faber	„	Florjańska 6
Marja Zubikowska	„	Florjańska 20

Księgarstwo:

Fryderyk Ebert	Kraków	Sławkowska 3
Dr. Stanisław Górowski	„	Florjańska 39
Dr. Aleksander Słapa, (fa Gebethner)	„	Rynek gł.
Dr. Szaja Seiden	„	Św. Tomasza 20

Kilimy:

Helena Lankosz	Kraków	Rynek gł. 48
Dr. Brozdowski, („Kobierzec“)	„	Podwale 3
Jakób Dr. Mückenbrunn	„	Św. Kingi 9

Kinematografja:

Agenor Lisowski	Kraków	Św. Jana 6
Zygmunt Blecheisen	„	Św. Gertrudy („Kino Wanda“)

Kuchenne sprzęty:

Albin Jaworski	Kraków	Św. Jana 3
Izak Landau	„	Św. Gertrudy 7
Józef Neufeld	„	Florjańska 8
Leon Bosak	„	Kupa 6
Władysław Tomaszewski	„	Rynek gł. 14
Roman Sienkiewicz	„	Bracka 10
M. Schorr (fa „Metal“)	„	Dietla 58

Kuśnierski handel (futra):

Eugenjusz Bielecki	Kraków	Poselska 15
Dr. Jan Jachimski	„	Grodzka 4
Menasche Tigner	„	Grodzka 28
Roman Moor	„	Grodzka 13
Antoni Zimny	„	Sławkowska 21
Józef Fisch	„	Stradom 5

Kwiaty-kwieciarnie:

Władysław Tychanowicz	Kraków	Szewska 7
Janina Kostołowska	„	Szewska 3
N. Tureczkowa (f-a Freege)	„	Sukiennice

Lampy:

Fryderyk Pontes	Kraków	Bracka 10
Władysław Tomaszewski	„	Rynek gł. 16
Mojżesz Glas	„	Dietla 35

Lecznice:

Stefan Reicher	Kraków	Sławkowska 3
Dr. Bruno Woyciechowski	„	Siemiradzkiego 1

Łaźnie

Zofja Suska	Kraków	Grodzka 20

Maszyny rolnicze, maszyny do rachowania i pisania:

Inż. Wacław Cieślewski	Kraków	Rynek gł. 6
Jakób Gross	„	Starowiślna 1
Inż. Maksymiljan Münz	„	Bonerowska 11
Witold Dynowski	„	Bracka 17
Edward Wasung	„	Św. Jana 3
Gustaw Kremler	„	Grodzka 43

Meble:

S. Manne	Kraków	Szpitalna 6
Józef Szczurek	„	Stolarska 6
Inż. Roman Radwański (f-a Iglicki)	„	Sławkowska 10
N. Honigwachs (f-a „Styl“)	„	Wiślna 8
Józef Himmelblau	„	Dajwór 4
Tomasz Najder	„	Karmelicka 33

Motocykle, rowery, części składowe, instrumeuty muzyczne:

Leopold Hutterer	Kraków	Grodzka 43
Franciszek Kluska	„	Grodzka 63
Inż. Aleksander Kosmiński	„	Długa 64
N. Jacobi, (f-a „Irwing“)	„	Grodzka 60

Mydlarstwo, nafta, oleje:

Antoni Surowiecki	Kraków	Zwierzyniecka 21
Maurycy Übersfeld	„	XXII. Józefińska 41
Alojzy Morkisz	„	Pl. Szczepański
Kazimierz Dziedziniewicz	„	Karmelicka 3
Ferdynand Flieg	„	Św. Jana 10
E. Friedmann	„	Piekarska 9

Nasiona i ziemiopłody:

Bogusław Kleszczyński	Kraków	Karmelicka 23
Jakób Kronengold	„	Długa 6
Jan Przybyłowski	„	Szczepańska 9
Izak Wolfgang	„	Św. Agnieszki 1
Izrael Abrahamer (dla mąki)	„	Łobzowska 5

Obrazy i dzieła sztuki:

Zygmunt Ziembicki	Kraków	Pl. Marjacki 2
Kazimierz Wojciechowski	„	Św. Jana 3

Obuwie:

Wojciech Kapera	Kraków	Sławkowska 11
Feiwel Monderer	„	Florjańska 22
Zakrzewski Ruppert	„	Zwierzyniecka 23
Emil Lerner	„	Krakowska 4
Ignacy Kluger	„	Grodzka 9
Józef Wodnicki (f-a Werner)	„	Sławkowska 15

Optyczne:

Kazimierz Zieliński	Kraków	Rynek gł. 39
Jan Voigt	„	Florjańska 47
Konrad Grössler	„	Grodzka 41

Owoce zagraniczne i krajowe:

Ignacy Gern[illegible]	Kraków	Miodowa 7
Izydor Me[illegible]	„	Św. Tomasza 2
Władysła[illegible]	[illegible]	Mikołajska 2
Marcin Nov[illegible]	[illegible]	Karmelicka 8

Papier [illegible]

Izydor Gottlieb	[illegible]	[illegible]
Stanisław Rąb	[illegible]	[illegible] 6
Bernard Ratz	[illegible]	[illegible] 70
Wolf Rosenblum	[illegible]	[illegible]
Jan Wilczyński	„	[illegible]
Dr. Andrzej Wołoszyński	„	[illegible]na 12

Pamiątki krakowskie i wyrob[illegible] ludowe:

Franciszek Bednarz	Kraków	Florjańska 51
N. Kwaśniewski	„	Sukiennice
Stanisław Wojtyga	„	

Piwiarnie (wyszynk i sprzedaż piwa):

Karol Szczepański	Kraków	Przemysłowa 2

Pralnie:

Franciszek Bębenek	Kraków	Grzegórzecka 32
Aleksander Mandelbaum	„	Czarnowiejska 72

Porcelana, szkło:

Albin Jaworski	Kraków	św. Jana 3
Dr. Bogdanowski Dyr. F-y Cmielów	„	Basztowa 17
Józef Steinmetz	„	Bracka 5

Przybory do palenia:

Stanisław Ramza	Kraków	Sławkowska 21
Tomasz Czajkowski	„	Zwierzyniecka 37
Dr. Andrzej Wołoszyński	„	Sereno Fenna 12

Pierze:

W. L. Götzler	Kraków	św. Józefa 12
Chune Scheuer	„	św. Józefa 15

Rękawiczki:

Juljusz Nacht	Kraków	Stradom 5
Tadeusz Lubański	„	św. Anny 2
Leopold Jasiński	„	Rynek gł. 46

Ryby, śledzie:

Kazimierz Ogorzały	Kraków	Szczepańska 11
A. Rauchwerger	„	Wiślna 4

Skóry:

Józef Heublum	Kraków	Rzeźnicza 9
Pinkas Anisfeld	„	Dietla 33
Szymon Gibek	„	św. Krzyża 7
Stanisław Palczewski	„	Długa 8.
R. Fröhlich	„	św. Stanisława 12

Skórzane wyroby:

Anastazy Froncz	Kraków	Florjańska 19
Stanisław Rąb	„	Sławkowska 6
Dawid Scheinowitz	„	Grodzka 43
Franciszek Terakowski	„	Sławkowska 11

Spedycje:

Dr. N. Berestyński, (f-a „Hartwig“)	Kraków	Długa 72
Dr. Stanisław Ładziński	„	Grodzka 60
Salo Langer	„	św. Gertrudy 27

Szczotki:

Kazimierz Dziedziniewicz	Kraków	Karmelicka 21
I. Gross	„	Bożego Ciała 8
Antoni Surowiecki	„	Zwierzyniecka 21

(Dokończenie w następnym numerze).

Wydawca Za Krak. Stow. Kupców: Samuel Schechter. **Redaktor odpow. Samuel Kurzman**

Drukarnia Józefa Fischera. Kraków. Grodzka 62. Telefon 104-12.